

זהר הקדוש

עם ביאור
הפטר והפסוק

פרשת פקודי - מספר בני ישראל לא ימד ולא יספר

לפנינו יבואר, דברי רבי אבא שבכל דבר שבקדושה אפילו אם מונין אותו, הברכה שורה אצלו. ומבאר שבני ישראל הם קדושים בסוד החכמה, מכל מקום אם מוניים אותם בלי פדיון של שקלים, החיצונים נאחזים במידת המלכות וגורמים למיתה רח"ל. ורבי אלעזר אומר, שכמו שחול הים עוצר את הים לטוּף את העולם, כן עוצרת מידת הרחמים את מידת הדין. וכן עוצרים בני ישראל את הדין משום שהם אינם נספרים כחול הים. ועוד יבואר ענין 'מידה' ו'חשבון', ושבני ישראל דבקים בהקב"ה ושניהם אינם בכלל מידה ומספר.

רבי אבא שואל לרבי אלעזר מדוע כשנמה דוד המלך את ישראל היה בהם נגיף, והרי ישראל הם 'קודש', ואין שולט בהם עין הרע.

אמר רבי אבא, הא אוליפנא - הרי למדנו (לעיל רכה), דבכל אתר דסטרא דקדושה שריא עלוי - שבכל מקום שצד הקדושה שורה עליו, אף על גב דקיימא בחושבנא - אף על פי שעומד לחשבון ויכולים למנותו, ברכתא לא אתמנע מתמן - אין הברכה נמנעת מאותו מקום. אמר לו רבי אלעזר, ודאי הכי - כך הוא. שאל ואמר ליה רבי אבא לרבי אלעזר, הא ישראל אינון קדש - הרי ישראל הם קדושים, והטעם, שהרי ואתיין מסטרא דקדש, כלומר ונשמתם נמשכת מן הקדושה, דכתיב - שכתוב (ירמיה ב ג) 'קדש ישראל לה', שבני ישראל שורשם מן הקדושה, משום שבחר בהם הקב"ה לחלקו ונחלתו, וכתוב (ויקרא כ טו) 'והייתם קדושים כי קדוש אני', שהשרה הקב"ה שכיתו ביניהם, ואם כן אין אפשרות לשטן להיכנס ביניהם, וקשה, אמאי פד עבד דוד חושבנא לישראל - מדוע כאשר מנה דוד את בני ישראל, כמו שנאמר (שמואל ב' כד י), 'אך לב דוד אתו אחרי כן ספר את העם', ואחר כך הנה בהון מותנא - היה בהם מיתה, דכתיב - שכתוב (שם פסוק טו) 'ויפן ה' דבר בישראל מן הפקר ועד עת מועד', והוא אין עין הרע שולטת בבני ישראל שהם קודש.

לפנינו מבאר ספירת חכמה היא מקום סתום, ולכן לא שייך שם עניין מספר, אולם החכמה מתפשטת עד ספירת המלכות, אשר שם שייך חשבון ומספר, והנה ספירת המלכות מנינה לכל יאחזו החיצונים בחכמה, ולכן החיצונים יונקים מן המלכות.

ועל פי זה מתרץ רבי אלעזר לרבי אבא, שנשמות בני ישראל שרשם מספירת חכמה, וגם הם כמו ספירת חכמה יונקים מן המלכות, ולכן כדי שלא יאחזו בהם החיצונים מצד המלכות, צריכים לתת שקלים שהם בכלל ספירה, ונשמות בני ישראל דבקים בחכמה העליונה, והשקלים נשארים למטה במלכות לשמור על קדושת נשמותיהם, והואיל שדוד המלך לא לקח שקלים מבני ישראל מתו על ידי מניינם:

אמר ותירץ ליה - לו רבי אלעזר לרבי אבא, הטעם שהיה מיתה בבני ישראל, בגין דלא נטל מנייהו - מפני שלא לקח דוד המלך מבני ישראל שקלים, דאיהו פורקנא - שהשקלים הם פדיון נפשם. והטעם, דכתיב - שכתוב (שמות ל ב) 'ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם', ומפרש, בגין דאצטריך קדש - בגלל שצריך

הקדושה דאיהו באתגליא - שהיא בהתגלות למטה, והיינו מלכות, למייהב פורקנא דקדש - ליתן פדיון לקדושה העליונה הסתומה, שהיא חכמה, כדי שלא יתאחזו החיצונים בחכמה. ולכן מתו בני ישראל כשנמה אותם דוד, שהרי ויהיא פורקנא דקדש לא אתגטיל מנייהו - הפדיון ההוא של השקלים מצד המלכות, לא ניטל מהם.

תא חזי - בא וראה, ישראל איהו קדש - בני ישראל הם בסוד הקדושה העליונה, שהוא חכמה, דקיימא בלא חושבנא דגרמיהו - שעומדים בלי חשבון לעצמם, משום שבחכמה אין חשבון. ועל דא - ועל כן מצד אחיזתם במלכות שהיא מקום חשבון, וסכנת אחיזת החיצונים, אצטריך פורקנא דיתגטיל מנייהו - צריך שינטל מהם שקלים לפדיון, ויהוא פורקנא קיימא בחושבנא - ואותו פדיון השקלים הניתן עבורם, הוא דבר שעומד לחשבון, מצד המלכות, ושומרת על קדושת נשמתם, ואינון לא קיימו בחושבנא - ובני ישראל עצמם אינם עומדים לחשבון, שדבקים בחכמה.

ועתה מסיים לבאר הטעם למה הפדיון נעשה דווקא במלכות, ולא בחכמה.

ושואל, מאי טעמא - מה הטעם שהפדיון לא נעשה בשרשו בחכמה, אלא בהתפשטותו למלכות. ומשיב, בגין דקדש איהו דא חושבנא - בגלל שהמדרגה הנקראת 'קדש', שהיא חכמה, היא סוד עליון של כל המדרגות, והיינו שהיא מקום סתום. מה ההוא קדש איהו סליק על פלא - ומה החכמה שהיא קודש ועולה על כולם, ואית ליה לבר קדש אחרא לתתא דקיימא תחותיה - ויש לו מבחוץ מדרגת קודש למטה שעומדת במקומה, והיינו מלכות, וקאים בחושבנא ובמניין - ועומדת בסוד חשבון ומנין. אוף הכי - כמו כן בני ישראל אינון קדש - הם קודש, ומושרשים בחכמה הנקראת קודש, כדוגמא של מעלה, דכתיב - שכתוב, 'קדש ישראל לה' והיינו שנשמתם נמשכת מן החכמה, וכמו שבחכמה אין פדיון, ונעשה הפדיון במלכות, משום שיש סכנה של אחיזת החיצונים, אף ישראל אינם צריכים פדיון מצד נשמתם המושרשת בחכמה, אלא מצד התפשטות הנשמה בסוד מלכות, שהוא גוף, ואינון יהבי קדש אחרא - ובני ישראל נותנים קודש אחר, העומד לחשבון, והיינו השקלים, כדי שיהא פורקן דלהון דקיימי בחושבנא - פדיון שלהם במקום שקיים מספר וחשבון.

תא חזי, ישראל איהו קדש, דקיימא בלא חושבנא דגרמיהו, ועל דא אצטריך פורקנא דיתגטיל מנייהו, ויהוא פורקנא קיימא בחושבנא, ואינון לא קיימו בחושבנא.

מאי טעמא. בגין דקדש איהו דא עלאה דכל דרגין. מה תהוא קדש איהו סליק על פלא, ואית ליה לבר קדש אחרא לתתא דקיימא תחותיה, וקאים בחושבנא ובמניין. אוף הכי ישראל אינון קדש, דכתיב 'קדש ישראל לה', ואינון יהבי קדש אחרא, פורקן דלהון, דקיימי בחושבנא. ודא דא, ישראל אינון אילנא דקיימא לגו, פורקנא קדש אחרא קיימא לבר, וסליק לחושבנא, ואינון דא על דא. אולו.

ורא דא - וסוד הדבר הוא, בני ישראל אינון אילנא דקיימא לגו - הם אילן העומד בפנים, דהיינו תפארת היונק מחכמה, פורקנא - פדיונם, נעשה על ידי קדש אחרא קיימא לבר, וסליק לחושבנא - קודש אחר העומד בחוץ, אשר יש בו חשבון, והוא המלכות, ואגין דא על דא - ומגן פדיון זה של המלכות, על ישראל הדבקים בתפארת, ששורשם מן החכמה. אולו - הלכו התנאים זה מזה.

לאחר שביאר שעל ידי שבני ישראל נדבקים בשרשם בחכמה, נמתק מעליהם הדינים שיש במלכות, מביא משל מחול הים העוצר את גלי הים מלשטוף את העולם, כך נעצרים כוחות הדין בעולם, על ידי שבני ישראל דבקים בהקב"ה.

פתח רבי אלעזר ואמר - יש לפרש את דברי הנביא על בני ישראל, 'היה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר' וגו' (הושע ב א), ושואל, מהו שכתוב 'כחול הים', כלומר, למה נמשלים ישראל לחול הים. ומשיב, תרין גוונין אינון הכא - שני אופנים ועניינים כלולים בזה, חדא - אופן אחד, מה שאמר 'כחול הים', בגין דימא פד סלקין גלוי בזעפא ורוגזא, בגלל שהים כאשר גלוי עולים בזעף ורוגז, הרומז למידת הדין, ואינון גלין סלקאן לשטפא עלמא - והגלים האלו עולים ליבשה לשטוף את העולם, אבל פד מטאן וחקאן חולא דימא - כאשר מגיעים ורואים את חול הים, הרומז למידת הרחמים, מיד אתברו ותבין לאחורא, ואשתכחי - מיד נשברים ושבים לאחור ושוקטים, ולא יכלין לשלטא ולשטפא עלמא - ולא יכולים לשלוט ולשטוף את העולם.

כגוונא דא - כעין זה, ישאל, אינון חולא דימא - ישראל הם משולים לחול הים, וכד שאר עמין דאינון גלי ימא - וכאשר שאר העמים, שהם נמשלים לגלי הים, מארי דדינין קשין, בעלי הכעס, בעלי הדינים הקשים, געאן לשלטא ולשטפא עלמא - רוצים לשלוט ולשטוף את העולם, חמאן להו לישראל דאינון מתקשראן בקודשא ברין הוא - רואים הם את ישראל, שהם קשורים ומחוברים בהקב"ה, ותבין ואתברו קמיהו, ולא יכלין לשלטא בעלמא - ושבים ונשברים לפניו, ולא יכולים לשלוט בעולם.

עתה יפרש את המשל באופן נוסף, שהחול רומז לתכונת 'מעל מידה וגבול' שיש לישראל.

גוונא אחרא - ובאופן אחר יש לפרש את המשל, בגין דחולא דימא לית ליה חושבנא - בגלל שחול הים אין לו חשבון, ולא קיימא בחושבנא, ולא במדידו - ולא עומדים בחשבון, ולא במידה, דכתוב - שכתוב 'אשר לא ימד ולא יספר' - שבחול הים אין שייך מידה ומספר, אוף הכי - כמו כן בבני ישראל לית להו חושבנא, ולא קיימין בחושבנא - אין להם חשבון, היינו שהם מעל ומעבר לכל חשבון, ומצד עצמם אינם עומדים בחשבון.

פתח רבי אלעזר ואמר, 'היה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר' וגו' (הושע ב א). מהו 'כחול הים'. תרין גוונין אינון הכא. חדא 'כחול הים', בגין דימא פד סלקין גלוי בזעפא ורוגזא, ואינון גלין סלקאן לשטפא עלמא, פד מטאן וחקאן חולא דימא, מיד אתברו ותבין לאחורא, ואשתכחי, ולא יכלין לשלטא ולשטפא עלמא.

כגוונא דא, ישראל, אינון חולא דימא, וכד שאר עמין דאינון גלי ימא, מארי דדינין קשין, געאן לשלטא ולשטפא עלמא, חמאן להו לישראל דאינון מתקשראן בקודשא ברין הוא, ותבין ואתברו קמיהו, ולא יכלין לשלטא בעלמא.

גוונא אחרא, בגין דחולא דימא לית ליה חושבנא, ולא קיימא בחושבנא, ולא במדידו, דכתוב 'אשר לא ימד ולא יספר', אוף הכי ישראל לית להו חושבנא, ולא קיימין בחושבנא.

תא חזי, אית מדידו טמיר וגניו, ואית חשבון דקיימא בגניו טמיר וגניו. והאי קיימא במדידו, והאי קיימא בחושבון. ודא איהו רזא וקיימא דכלא דלעילא ותתא, בגין דההוא מדידו לא אתיידע לעלמין, על מה קיימא רזא דההוא מדידו, ועל מה קיימא רזא דההוא חושבנא, ודא איהו רזא דמהימנותא דכלא.

וישראל לתתא לא קיימין בחושבנא, אלא בסטרא דמלה אחרא, ופורקנא איהו דקיימא בחושבנא. ובגין כן ישראל פד עאלין בחושבנא נטילי מנייהו פורקנא, כמה דאתמר. ועל דא ביומוי דדוד, פד עבד חושבנא בישראל, ולא נטיל מנהון פורקנא, תוה רונגא, ואתאבידו מישראל כמה חילין וכמה משריין.

אחר שפירש שדבוק ישראל בהקב"ה דוחה את כוחות הדין שבעולם, מפרש, שכמו שאצל הקב"ה לא שייך מדה וחשבון, כן אינו שייך אצל בני ישראל.

תא חזי - בא וראה, **אית מדידו טמיר וגניו** - ישנה מידה שהיא נעלמת וגנוזה, והיינו שמועד היכן ומה יהיה כל ספירה מעשר ספירות, אם לרחמים או לגבורות,

ואית חשבון דקיימא בגניו טמיר וגניו - וישנו חשבון שקיים באותו מידה שהוא נעלם וגנוז, והיינו שבכל ספירה מעשר ספירות נכללים בה הרבה ספירות לאין קץ. **והאי** - וזה המידה היכן ומה יהיה כל ספירה, **קיימא במדידו** - קיימת בבחינת 'מידה', **והאי** - וזה החשבון שיש הרבה ספירות בכל ספירה, **קיימא בחושבון** - קיים בבחינת 'חשבון'. **ודא איהו רזא וקיימא דכלא דלעילא ותתא** - וזה הוא סוד וקיום של כל העולמות העליונים ותחתונים, אף על פי שלכאורה הוא דבר והיפוכו, כי אם יש מידה לעשר ספירות בלבד, איך יש הרבה ספירות בכל ספירה, והטעם, **בגין דההוא מדידו לא אתיידע לעלמין**, - בגלל שאותה בחינת מידה וחשבון לא תיודע לעולם, **על מה קיימא רזא דההוא מדידו, ועל מה קיימא רזא דההוא חושבנא** - על מה עומד סוד המידה, ועל מה עומד סוד חשבון, **ודא איהו רזא דמהימנותא דכלא** - וזה הוא סוד האמונה כולה, שהרי הכל תלוי באין סוף, שאצלו אינו שייך כלל מידה או חשבון.

וישראל לתתא לא קיימין בחושבנא - ובני ישראל שבעולם התחתון, אינם עומדים בחשבון, ואינם נצרכים לפדיון מצד נשמתם המושרשת בחכמה, **אלא בסטרא דמלה אחרא** - אלא מצד אחר, והיינו מצד גופם אשר הוא עומד לחשבון ולמניין, **ופורקנא איהו דקיימא בחושבנא** - והפדיון הוא שנמנה במקומם. **ובגין כן בני ישראל, פד עאלין בחושבנא נטילי מנייהו פורקנא** - ומשום כן, כאשר באים ישראל במניין, יש ליטול מהם כופר לפדיון נפשם, **כמה דאתמר** - כמה שלמדנו.

ועתה מתרץ על פי דרכו מפני מה היה נגף בישראל בימי דוד, שאמנם מצד נשמתם לא נצרכו לפדיון, אבל מצד גופם נצרכו פדיון, **ועל דא ביומוי דדוד** - ועל כן בימי דוד המלך, **פד עבד חושבנא בישראל, ולא נטיל מנהון פורקנא, הוה רונגא** - כאשר מנה את בני ישראל, ולא נטל מהם שקלים לפדיון נפשם, היה רוגז, שהרי בשעה שנמנין, השקלים שהם 'דבר העומד לחשבון' הם כופר תחת נפשות ישראל, ונפשות ישראל מסתלקות למעלה במקום שאין עין רעה שולטת בו. ודוד המלך לא נטל מישראל כופר נפש, ולזה היה כח בחיצונים לינק משם, **ואתאבידו מישראל כמה חילין וכמה משריין** - ונאבדו מישראל כמה צבאות וכמה מחנות.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

